

Conclusion. *Thus, the current situation in the society supposes the strengthening of the educational, personality-forming functions of the school as the main educational institution, it is required the school to be not just tutorial-educative, but a personality-forming educational system, which creates conditions for the social formation of a young man, the inclusion of him in a system of social relations, a comprehensive development of a free, creative personality.*

Key words: *children with deviations in behaviour; disadaptative children; vulnerable social groups; disadaptation; psycho-pedagogical and social rehabilitation; psychological and pedagogical diagnostic and correctional programs; social-pedagogical programs of re-socialization; diagnostics; re-education; rehabilitation and correctional work.*

*Одержано редакцією 26.04.2017
Прийнято до публікації 03.05.2017*

УДК 913:(2) (045)

ЗОБЕНЬКО Ольга Володимиріна,
магістр кафедри туристичної інфраструктури
та сервісу УжНУ, Україна
e-mail: nsagarda07@gmail.com

ЗДОБУТКИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МИСТЕЦЬКОГО ТУРИЗМУ НА ЗАКАРПАТТІ

Анотація. *Обґрунтовано необхідність розвитку мистецького туризму на Закарпатті. Показано, що саме орієнтація на мистецький туризм стає однією з реальних можливостей економічного, соціального і культурного піднесення. Особливу увагу акцентовано на музеї художнього профілю. Цей напрям діяльності пов'язано з інтерпретацією різних видів і жанрів образотворчого мистецтва, які виступають для музейних відвідувачів джерелами естетичної, духовної, історичної інформації. Доведено, що важливим є поєднання традиційних та інноваційних технологій і форм репрезентації творів мистецтва.*

Ключові слова: *мистецький туризм; соціальні функції музеїв; принципи і напрями роботи з музейними відвідувачами різного віку; традиційні та інноваційні форми музейної роботи; музейна педагогіка; музейна психологія; застосування Інтернет-технологій.*

Постановка проблеми. Сучасний туризм стає глобальним чинником розвитку цивілізації, одним із складників економіки, соціальної сфери, духовної культури. Процеси, що відбуваються в туристичній індустрії світу, позначилися й на розвитку туризму в Україні. Нове розуміння культури в суспільному розвитку й усвідомлення необхідності збереження культурного різноманіття у світі, розширюють перспективи культурно-пізнавального туризму як ресурсу регіонального розвитку, а також впливу на соціальну і культурну сферу, екологію, зовнішньоекономічну діяльність і міжнародні відносини. Це пов'язано з тим, що в сучасному світі туризм із переважно економічного явища перетворюється на соціальний і культурний феномен. З урахуванням строкатої регіональності України, актуальним стає вивчення впливу культурно-пізнавального туризму на розвиток окремих регіонів, зокрема Закарпатської області.

Серед розмаїття напрямів туристичної діяльності останнім часом у рамках культурного туризму виокремлюється так званий мистецький туризм. Незважаючи на всі труднощі, наш час є періодом розвитку нових тенденцій у культурному житті Закарпаття, тому орієнтація на мистецький туризм стає однією з реальних можливостей економічного, соціального і культурного піднесення. Саме мистецький туризм на Закарпатті має певні здобутки і значні перспективи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури показав розмаїття підходів до вивчення культурного туризму як об'єкта мистецької діяльності. Про прямий і непрямий позитивний економічний ефект функціонування індустрії культурного туризму зазначають у своїх працях такі вітчизняні вчені, як В. Кифяк, М. Кляп, Г. Дроздова, В. Кравців, О. Любіцева, М. Мальська та ін., які підтверджують, що нині туристична галузь є перспективним сегментом формування конкурентоспроможності в Україні на різних рівнях – від регіонального до державного. Проте питання розвитку мистецького туризму в Закарпатській області розкриті недостатньо і потребують подальшого опрацювання, що і визначило актуальність нашого дослідження.

Мета статті – обґрунтувати особливості розвитку мистецького туризму Закарпатської області.

Виклад основного матеріалу. Культурний туризм дає змогу розширити кругозір і поглибити світосприймання особистості, показати велич творінь людського генія, що сприяє естетичному розвитку і духовному збагаченню людини. Саме культурний туризм дає змогу звернутися до вивчення культурної спадщини людства, її гуманістичного змісту, інтегративного характеру, що поєднує всіх людей планети Земля у прагненні до життя в усій повноті його виявів. Нині існує стійка тенденція до розширення сегменту культурного туризму. За прогнозами Всесвітньої туристичної організації (ВТО), частка історико-культурного туризму до 2020 р. становитиме 25 % від загальних показників світового туризму [1, с. 26].

Головним змістовим компонентом культурного турпродукту є культурна спадщина. До об'єктів і явищ культурної спадщини належать: пам'ятники архітектури, монументальної скульптури, живопису, археології, історії; твори художньої літератури, усної народної творчості, класичної та народної музики; предмети народного побуту і костюму; споконвічні народні промисли; фольклор, звичаї, традиції, свята, релігійні обряди і ритуали; національні мови; досягнення науки [2, с. 88–89].

Розглядаючи культурний туризм як симбіоз економіки і сфери культури, варто підкреслити, що він передбачає не тільки знайомство з культурною спадщиною туристичної дестинації, а й включення туриста в сучасне культурне середовище – активну участь у культурних подіях і практиках, що характерні для певної території.

Зокрема, науковці акцентують увагу на важливості впровадження й розвитку мистецького туризму на Закарпатті. Відомо, що мистецький туризм є одним із напрямів культурного туризму. Вихідною позицією при розробленні стратегії розвитку мистецького туризму в Закарпатській області є таке бачення регіону: Закарпатська область – це територія розвиненого в'їзного внутрішнього й іноземного багатопрофільного туризму, що пропонує диверсифікований конкурентоспроможний на національному і міжнародному ринках туристичний продукт, що здатний максимально задовольнити туристичні потреби мешканців області та її гостей за умови забезпечення на цій основі комплексного розвитку регіону зі збереженням екологічної рівноваги та історико-культурної спадщини області.

Розвиток туризму на Закарпатті набуває дедалі ширшого розмаху. Згідно зі статистикою за минулий 2016 рік Закарпаття відвідали понад мільйон туристів. Нині в краї діє близько 170 туристичних маршрутів, що охоплюють різні сфери життя найзахіднішої області України, яка в силу свого геополітичного розташування межує з чотирма європейськими країнами – членами Європейського Союзу: Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією [3, с. 354]. Поглиблення взаємин між ними, розширення транскордонного співробітництва у сфері культури також є запорукою розвитку мистецького туризму. Важливим аспектом розвитку мистецького туризму на Закарпатті є історичний аналіз становлення образотворчого мистецтва Закарпаття.

Учені вважають, що саме мистецький туризм на Закарпатті має певні здобутки і значні перспективи. Зокрема, В. Гарагонич [3; 4; 5; 6; 7] акцентує увагу на важливості впровадження та розвитку мистецького туризму на Закарпатті. Нині художники Закарпаття – це злагоджений колектив, налаштований на творчі ініціативи, де поєднуються шана до традицій і нестримний потяг до новацій. У літопис українського мистецтва поруч з іменами корифеїв вписані імена старшого покоління митців – П. Бездіра, В. Габди, Ю. Герца, Г. Глюка, Є. Кремницької, В. Микити, В. Приходька, Ф. Семана, В. Скакандія. Середнє покоління майстрів пензля підтверджує надбання вже понад півстолітньої традиції регіональної школи на всеукраїнських і закордонних виставках. Серед них імена знаних у краї художників – С. Біби, Г. Булеци, В. Габди, В. Гангура, Т. Данилича, О. Кондратюк, А. Ковача, П. Ковача, Б. Коржа, Л. Корж-Радько, Б. Кузьми, З. Мички, Т. Усика, В. Павлишина, І. Панейка, Н. Пономаренко, Н. Сіми.

Закарпатська образотворча школа зародилася на перетині кількох європейських шкіл і отримала стилістичну єдність, гучно і стрімко завоювала мистецькі обрії України та Європи. Нині і далі доводить своє індивідуальне письмо, постійно оновлюється й омолоджується, вписує нові імена до загальнонаціональної мистецької школи. Ушанування в різний спосіб пам'яті про видатних митців недалекого минулого, знайомство якомога більшої аудиторії з їхніми біографіями і творчою спадщиною, розповіді широкому загалу про малярів сучасності, інші неординарні заходи сприятимуть залученню туристів до нашого краю, поширенню позитивної інформації про Закарпаття й Україну на теренах світу. Так, за своїм історико-культурним потенціалом Закарпаття займає одне з перших місць на Україні. Для розвитку туризму, особливо мистецького, велике значення мають пам'ятки історії, архітектури і культури. На Закарпатті на порівняно невеликій площі сконцентрована значна частина пам'яток історії, архітектури і культури, добре збереглися звичаї та обряди, оригінальний фольклор, художні промисли, що також підвищує туристичний інтерес і виступає значним рекреаційним ресурсом.

Наковці наголошують на механізмах актуалізації історичної, мистецької, культурної спадщини в музеях художнього профілю, які зосереджуються навколо розкриття специфіки видів і жанрів образотворчого мистецтва в різних формах традиційних та інноваційних освітніх практик. Кожен із видів і жанрів образотворчого мистецтва через тематичний і хронологічний діапазон пам'яток виступає особливою формою засвоєння духовного і матеріального досвіду поколінь. Відповідно до цього, освітня концепція сучасних музеїв реалізується в таких напрямках: вивчення потреб музейних відвідувачів, розширення напрямів і форм музейної та позамузейної культурно-освітньої діяльності, розроблення нових освітніх програм для різних категорій музейних відвідувачів.

Актуальним напрямом сучасної культурно-освітньої роботи вітчизняних музеїв залишається популяризація історичної, мистецької, культурної спадщини Закарпаття. У музеях художнього профілю цей напрям діяльності пов'язаний з інтерпретацією різних видів і жанрів образотворчого мистецтва, які виступають для музейних відвідувачів джерелами естетичної, духовної, історичної інформації. Так, сучасні художні музеї Закарпаття у своїй діяльності орієнтуються на гуманістичні засади, національні й загальнолюдські принципи, забезпечують доступність матеріальних і духовних цінностей для громадян різних соціальних категорій. Вони відіграють важливу роль у процесах збереження, популяризації та інтерпретації історичної, мистецької, культурної спадщини.

Сучасні музеї, на думку дослідників, будують свою роботу з урахуванням таких соціальних функцій: хранительської (збереження історико-культурної спадщини), інформаційної функції (трансляція, отримання і засвоєння нових знань), регулятивної (регулює відношення в суспільстві), інтегративної (сприяє соціальній згуртованості,

відповідальності, соціальній взаємозалежності), комунікативної (передбачає спілкування і особистісну взаємодію), трансляційної (набуття індивідом соціального досвіду), функції відтворення соціальних відношень (спрямована на забезпечення сталого суспільства), функції культурної ідентифікації особистості та функції організації дозвілля, функції соціалізації, культурно-освітньої функції, функції запобігання й упередження негативних тенденцій у суспільстві [8].

На сучасному етапі діяльності музеї художнього профілю Закарпатської області в культурно-освітній роботі з музейними відвідувачами використовують різні принципи, що запозичені з естетики, педагогіки, психології: принцип наочності та естетичного впливу музейної експозиції (освітні й виховні процеси); принцип дієвості (вивчення зворотних зв'язків із музейною аудиторією); принцип взаємодоповнювальності дії (розширення знань відвідувачів новою музейною інформацією); принцип інформаційного впливу; принцип комплексної взаємодії мистецтв (музейні свята, фестивалі мистецтва, театралізовані екскурсії, інтерактивні заняття); принцип психологічного впливу (вплив на емоційну сферу відвідувачів); принцип доступності музейної інформації; принцип безперервності, спадкоємності й послідовності; принцип зміни видів діяльності (використання комплексних музейних засобів); принцип наочності та предметності (наочне сприйняття й аналіз музейних предметів); принцип природовідповідності, культуровідповідності; принцип теорії комунікації, інформативного підходу, системної методології (нерозривний процес передачі інформації, що закодована в музейних предметах-знаках).

Музеї художнього профілю Закарпатської області у своїй діяльності керуються також принципами: інтерактивності; комплексності; програмності; міжпредметної взаємодії; багатофункціональності й варіативності; диференційованості (задоволення потреб аудиторії, вивчення потреб різних відвідувачів); активності, системності, самодіяльності, які пов'язані з розвитком, освітою, ініціативою, різними формами активності індивіда, а також інноваційним напрямом «освіти впродовж життя».

Зазначимо, що в музеях художнього профілю розвиваються різноманітні напрями роботи з музейними відвідувачами різного віку, які забезпечують доступність матеріальних і духовних цінностей, історичної й мистецької спадщини для громадян різних суспільних категорій, сприяють естетичному і духовному розвитку музейних відвідувачів. Нині актуальними залишаються проблеми вивчення різних категорій музейних відвідувачів Закарпатської області та їхньої мотивації, що потребує детальної уваги науковців і практиків. На відміну від зарубіжних музеїв, у Закарпатській області ряд напрямів культурно-освітньої роботи з окремими категоріями музейних відвідувачів усе ще залишаються недостатньо розробленими. Тому, ми звертаємося до успішного зарубіжного досвіду, який може бути прийнятий до уваги вітчизняними дослідниками з перспективою запровадження подібної практики в області. Аналіз першоджерел з окресленої тематики дає змогу стверджувати, що в музеях художнього профілю Закарпатської області доцільним є саме розширення напрямів роботи з музейними відвідувачами різного віку:

1 – з дітьми (ігрова взаємодія, розгадування картин, роздуми над творами мистецтва, комплексна освітня програма «музей – дітям»; залучення дітей через культурно-освітні проекти);

2 – з молоддю, студентською аудиторією (створення «молодіжного арт-салону», обговорення класичного і сучасного мистецтва, презентації творів талановитих митців сучасності);

3 – з військовою аудиторією (з метою популяризації образотворчого мистецтва проводиться: виїзна виставка фондів, виставка народних ремесел, пленер з гончарства, виступи фольклорних гуртів, етнографічних колективів);

4 – з дорослими відвідувачами (різного віку, статусу, професії, національної приналежності відвідувачів) об'єднує інтерес до музейної колекції. Створюються умови для практичної та освітньої діяльності, задоволення інформаційних потреб: оглядові й тематичні екскурсії, лекційні абонементи, художні виставки, виставки орієнтовані на видовище – «блокбастери» (масштабні виставкові проекти, спільні виставки фондів вітчизняних і зарубіжних музеїв, виставки приватних колекцій, які спрямовані на епатаж публіки незвичними сюжетами, технікою, матеріалами; мистецькі акції – культурно-освітні заходи, презентації, дискусії, конференції);

5 – з професійною аудиторією (семінари, лекторії, лекції, пошук ефективних стратегій, використання традиційних та інноваційних форм, методичне об'єднання, презентації, науково-практичні конференції);

6 – з людьми пенсійного віку, співпраця з соціальними центрами та організаціями;

7 – з іншими групами (друзі музею, музейні спонсори, меценати, колекціонери, волонтери). Так, заохочення до співпраці волонтерів допомагає музейним працівникам щодо проведення екскурсій, соціологічних і маркетингових досліджень, розв'язання актуальних проблем;

8 – з індивідуальними відвідувачами;

9 – з сімейною категорією (застосовують традиційні та інноваційні програми: різні види екскурсій, музейні абонементи, цикли лекцій для батьків і дорослих, музейні заняття, тематичні зустрічі, музичні вітальні фестивалі, клуби вихідного дня, творчі майстерні, конкурси, вікторини, «дні народження в музеї»);

10 – робота з людьми з особливими потребами реалізується через психологічні методи, арттерапевтичні форми корекційно-розвивальної роботи (арттерапія, естетотерапія – лікувальна дія мистецтва, гармонійний вплив на естетичні почуття відвідувача);

11 – робота з безробітними, етнічними угрупованнями, мігрантами і т.д.

Сучасні художні музеї будують культурно-освітню діяльність на гуманістичних засадах, орієнтуються на національні й загальнолюдські цінності. Основою ефективної взаємодії музеїв із відвідувачами, є актуальний розвиток музейної педагогіки. Реалізація культурно-освітнього потенціалу художніх музеїв через музейну педагогіку, пов'язана з розробленням спеціальних освітніх і культурних програм, що розраховані на різні категорії музейних відвідувачів, насамперед, – дітей різного віку [9].

Важливим є поєднання традиційних та інноваційних технологій і форм репрезентації творів мистецтва. Нині відбуваються процеси перегляду сталих традиційних освітніх технологій і форм репрезентації творів мистецтва. У традиційних формах роботи музеїв із відвідувачами – екскурсіях, лекціях, виставках, – також змінюється спосіб інтерпретації музейних експонатів, який стає ігровим та інтерактивним. Так, традиційні форми музейної роботи доповнюються інноваційними розробками і освітніми програмами, які задовольняють інформаційні й естетичні потреби відвідувачів різного віку. У музеях художнього профілю Закарпатської області проводиться оновлення тематики і змісту традиційних форм культурно-освітньої роботи, створюються нові форми і методи роботи з аудиторією різного віку.

Нині розвиваються напрями, які покликані розширити уявлення публіки про зміст стародавнього і сучасного мистецтва: міжнародний і вітчизняний обмін музейним досвідом; використання інноваційних засобів у культурно-освітній роботі (тренінги, семінари, квести); застосування інноваційних форм (фестивальні мистецтва, арт-перформенси, інтерактивні виставки сучасного мистецтва, арт-медіа акції; театралізовані екскурсії; музейно-театральні спектаклі; театралізовані і костюмовані бали; нічні екскурсії, віртуальні екскурсії, ігри-квести з входженням у віртуальну реальність, аніматронікси, відео- і панорамні проєкції, відео-інсталяції); хепенінги

(глядачі формують хід дійства, імпровізують); упровадження мультимедійних засобів (електронні пошукові системи, чати, онлайн-ігри, анімаційні плани і схеми розташування експонатів у залах музеїв, купівля квитків до музею й музейної продукції через Інтернет), які значно розширюють сферу культурно-освітнього впливу музеїв; інноваційний напрям мистецького туризму – музейна психологія; нові форми роботи. Популярністю користуються відкриті майстерні, майстер-класи, творчі лабораторії. На наш погляд, подібні форми музейної роботи відкривають шлях до діалогу художників, митців, дизайнерів з аудиторією різного віку. Це свідчать про те, що в музеях художнього профілю на сучасному етапі представники творчих професій виходять на діалог із публікою через співтворчість, у якій відвідувач стає не тільки є глядачем, а й активним учасником художнього процесу.

Уважаємо, що інноваційні музейні технології дозволяють ефективно організовувати процес інтерпретації музейної інформації, як у межах самих музеїв, так і віртуальному позамузейному просторі – проводити майстер-класи онлайн, детально розглядати і моделювати зображення окремих робіт та їх фрагментів. Широкою практикою в сучасних художніх музеях є проведення фестивалів мистецтва, що розраховані на різні категорії музейних відвідувачів. Такі заходи з дитячого віку виховують любов до мистецтва. Значної популярності в музеях, Закарпатської області набувають відкриті майстерні, майстер-класи, творчі лабораторії, на яких аудиторія під керівництвом художника за короткий час може створити індивідуальну роботу (картину, скульптуру, витвір декоративно-прикладного мистецтва). Участь відвідувачів у роботі художніх студій, гуртків, музейних клубів, передбачає довготривале відвідування музейних заходів. Освітні програми з опанування відвідувачами різних видів мистецтва, факультативних курсів складаються з окремих тематичних занять, що об'єднані загальною темою чи видом мистецтва (гуртки живопису, скульптури), розраховані як на дитячу, так і дорослу аудиторію. Така технологія застосовується до різновікової публіки, виконує завдання зацікавлення музейних відвідувачів через форму групової взаємодії і проводиться з уже сформованими групами, до яких входять учні одного класу або школи, групи однолітків, члени однієї сім'ї, родини. У практиці вітчизняних художніх музеїв ці види роботи набувають нового змісту, який передбачає інтерактивність.

Для поглиблення матеріалу під час музейних занять у культурно-освітній роботі важливо використовувати відео та аудіо-засоби (фрагменти документальних фільмів, передач про діяльність майстрів народного мистецтва, спогади сучасників, музичний супровід). Сучасні інтерактивні технології у практиці музеїв Закарпатської області реалізуються за двома основними напрямками: 1) естетичного впливу музейних оригіналів у процесах самостійного сприйняття й опрацювання музейних експозицій; 2) ознайомлення з творами мистецтва за допомогою посередників: екскурсоловів, музейних педагогів, художників, митців, мультимедійних засобів.

Сучасне визначення музейної інтерактивності характеризує її як технологією, що передбачає активну участь музейної аудиторії у процесі музейної комунікації, набуття особистого досвіду відвідувачів для кращого ознайомлення з музейним простором [10, с. 52]. Інноваційні тенденції культурно-освітньої практики полягають у пошуку нових форм взаємодії з музеєм – віртуальному огляді експозиції через Інтернет, заповненні листків активності онлайн, виконанні творчих завдань через графічний дизайн, користуванні спеціальними путівниками, купівлі квитків до музею через сайти, участі аудиторії в онлайн-вікторинах, конкурсах, обговоренні питань на музейних форумах. В українських музеях, зокрема Закарпатської області, ці форми популяризації мистецької спадщини тільки починають вивчатися й розвиватися, але перспектива їх подальшого розвитку є очевидною.

Слід підкреслити, що нині розвивається тенденція інформатизації музеїв. Системний розвиток цієї діяльності відбувається на основі використання сучасних

ефективних інформаційних технологій, мультимедійних і технічних засобів трансляції музейної інформації, хоча феномен використання мультимедіа-форм у музеях художнього профілю Закарпатської області поки що досліджений дуже мало і знаходиться на стадії розвитку. Застосування мультимедійних засобів у музейній практиці вітчизняних художніх музеїв реалізується через такі форми музейної інформації, як: відео, комп'ютерні технології, Інтернет-ресурси, мультимедійні програми, аудіо-гиди, інші допоміжні технічні засоби передачі музейної інформації, які спрощують адаптацію відвідувачів до музейного простору і полегшують сприйняття експозицій [11; 12].

Нині художні музеї Закарпатської області як інститути збереження й трансляції культурного і мистецького досвіду поколінь, володіють численними фондами експонатів, доступ до яких певною мірою обмежений для звичайних відвідувачів. У віртуальному режимі відкривається можливість оглянути як реально існуючі, так і втрачені шедеври мистецтва, більш глибоко ознайомитися з інформацією про історичні епохи, художні школи.

Сучасний розвиток форм культурно-освітньої практики все більше стає пов'язаним з використанням Інтернет-технологій. Проте процес цільового використання інформативних можливостей Інтернету розвивається поступово. Інформаційні технології, Інтернет-ресурси займають важливу нішу в інфраструктурі музеїв художнього профілю. Водночас, обумовлюється потреба у створенні освітніх онлайн-програм, що спрямовані на інтерпретацію і популяризацію мистецької спадщини Закарпаття відповідно до вікових можливостей сприйняття музейної інформації. Ці процеси пов'язані з потребою якісного переведення основної візуальної інформації художніх музеїв у додаткові, віртуальні способи трансляції, що зрозумілі відвідувачам різного віку і потребують подальшої детальної уваги фахівців. Сподіваємося, що в перспективі вітчизняні музеї зможуть узяти на озброєння провідний зарубіжний досвід і почнуть розробляти цифрові освітні програми для відвідувачів різного віку.

Зазначимо, що уявлення відвідувачів про мистецький, культурний, духовний потенціал музеїв художнього профілю Закарпаття не можуть сформуватися виключно через один вид мистецтва. Тому цікавим є досвід музеїв, які мають кілька профілів, наприклад, мистецтвознавчий і етнографічний та вибудовують узаємодію з відвідувачами з урахуванням особливостей своїх фондів. Так, специфікою культурно-освітніх програм є комплексне використання різних форм і культурно-освітніх практик у роботі з різновіковими відвідувачами музею.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Зауважимо, що функціонування музеїв як соціальних інституцій реалізується через ініціювання культурних і освітніх програм, що спрямовані на консолідацію зусиль різних організацій, структур, освітніх і культурних установ, покликани активізувати творчу і соціальну активність різних членів суспільства. Важливими соціальними функціями, які виконують музеї на сучасному етапі свого розвитку є такі: прилучення до історичного минулого і сучасності (актуалізація сутності ідеї наслідування), подолання моральної недосконалості в сучасну епоху дегуманізації, подолання нівелювання смаків і суджень, а також аномії – кризи цінностей, протистояння маргіналізації культури, сприяння досягненню плідної орієнтації людини на противагу конформізму.

Список використаної літератури

1. Кобзова С. М. Поняття «туристичний регіон», «регіональний туризм» та «туристський маршрут» у сучасному науковому дискурсі / С. М. Кобзова // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2010. – № 16. – С. 24–31.
2. Тронько П. Т. Краєзнавство у відродженні духовності і культури. Досвід. Проблеми. Перспективи / П. Т. Тронько. – Київ : Наук. думка, 1998. – 98 с.
3. Гарагонич В. В. Транскордонне співробітництво України : мости через кордони : монографія / В. В. Гарагонич. – Ужгород : Карпати. 2011. – 432 с.

4. Художники Закарпаття : альбом-каталог. – Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2011. – 168 с.
5. Гарагонич В. Мистецька гордість Закарпаття / В. Гарагонич // Панорама. – 2016. – 29 грудня.
6. Гарагонич В. Мукачівські послідовники Міхая Мункачі / В. Гарагонич // Панорама. – 2017. – 23 лютого.
7. Гарагонич В. Правда про Йосифа Бокшая / В. Гарагонич // Панорама. – 2017. – 16 лютого.
8. Акулич Е. М. Музей как социокультурный институт : автореф. дисс. ... д-ра социол. наук : 22.00.04 / Евгений Михайлович Акулич ; Тюменский гос. ун-т. – Тюмень, 2004. – 37 с.
9. Белофастова Т. Ю. Педагогічні засади діяльності музею як соціально-культурного центру : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06 / Таїсія Юрїївна Белофастова ; Київський національний університет культури та мистецтв. – Київ, 2003. – 192 с.
10. Словарь актуальных музейных терминов // Музей. – 2009. – № 5. – С. 47–68.
11. Бронников В. А. Роль Интернет в экономической стратегии музея : взаимодействие с некоммерческими и коммерческими организациями / В. А. Бронников, Т. Г. Богомазова. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.culturalmanagement.ru>.
12. Волкова О. Ю. Музейный сайт. Технология оформления музейного представительства в Интернет / О. Ю. Волкова // Справочник руководителя учреждения культуры. – 2003. – № 12. – С. 70–77; 2004. – № 1. – С. 69–77.

References

1. Kobzova, S. M. (2010). *The concept of «tourist region», «regional tourism» and «tourist route» in the modern scientific discourse*. Lviv (in Ukr.)
2. Tronko, P. T. (1998). *Local history in the rebirth of the spirituality and culture. Experience. Problems. Perspectives*. Kyiv: Scientific Thought (in Ukr.)
3. Garagonych, V. V. (2011). *Cross-border cooperation of Ukraine: bridges across borders. Monograph*. Uzhhorod: Carpathians (in Ukr.)
4. *Artists of Transcarpathia: album-directory* (2011). Uzhhorod: Publishing House of O. Garkusha (in Ukr.)
5. Garagonych, V. V. (2016). *The artistic pride of Transcarpathia*. Mucachevo: Panorama (in Ukr.)
6. Garagonych, V. V. (2017). *Mukachevo Mihai Munkachi followers*. Mucachevo: Panorama (in Ukr.)
7. Garagonych, V. V. (2017). *The truth about Joseph Bokshay*. Mucachevo: Panorama (in Ukr.)
8. Akulich, E. M. (2004). *Museum as a sociocultural institute: author's abstract. Museum as a sociocultural institute: author's abstract*. Tyumen: Tyumen State University (in Russ.)
9. Belofastova, T. Y. (2003). *Pedagogical foundations of the museum as a socio-cultural center*. Kyiv (in Ukr.)
10. Dictionary of current museum terms. (2009). (*Museum*), 5, 47–68 (in Russ.)
11. Bronnikov, V. A., & Bogomazova, T. G. *The role of the Internet in the museum's economic strategy: interaction with non-commercial and commercial organizations*. Retrieved from www.culturalmanagement.ru.
13. Volkova, O. Y. (2004.) *Museum site. Technology of registration of museum representation in the Internet. (Reference for manager of the cultural institutions)*, 12, 70–77 (in Russ.)

Abstract. Zobenko O. V. The Achievements and Perspectives of the Development of the Artistic Tourism in Transcarpathia

Problem statement. Today the sphere of tourism is a perspective segment for the formation a competition in Ukraine at various levels, from regional to national. However, the question of the development of artistic tourism in the Transcarpathian region isn't solved enough and requires the further study of the artistic tourism, that determined the topicality of this work.

The purpose of the article is to substantiate the peculiarities of the development artistic tourism in the Transcarpathian region.

Results. The development of tourism in Transcarpathia becomes increasingly widespread. Today there are about 170 tourist routes in the region that cover various spheres of life of the most western district of Ukraine, which, due to its geopolitical location, borders with four European countries – members of the European Union: Poland, Slovakia, Hungary and Romania. Deepening the relations between them, expanding cross-border cooperation in the field of culture is also a key to the development of artistic tourism.

Scholars believe that the artistic tourism in Transcarpathia has certain achievements and significant prospects. Historical, architectural and cultural monuments are of great importance for the development of tourism, especially the artistic one. On a comparatively small area of Transcarpathia is concentrated a relatively large part of monuments of history, architecture and culture, well-

preserved customs and ceremonies, original folklore, artistic crafts, which also enhances tourist interest and represents a significant recreational resource. The actual direction of the contemporary cultural and educational work of native museums is the popularization of the historical, artistic, and cultural heritage of Transcarpathia. Accordingly, the educational concept of modern museums is realized in the following directions: the study of needs of the museum's visitors, the expansion of the directions and forms of museum and non-museum cultural and educational activities, the development of new educational programs for various categories of museum visitors.

Originality. *Today the problems of studying the various categories of museum visitors of the Transcarpathian region and their motivation still remain, that requires the attention of scientists and practitioners. Unlike foreign museums, in the Transcarpathian region, a number of areas of cultural and educational work with certain categories of museum visitors is not sufficiently developed. The traditional forms of museum work are complemented by innovative developments and educational programs that meet the informational and aesthetic needs of visitors of all ages. The current development of cultural and educational forms of practice increasingly becomes associated with the usage of the Internet technologies.*

Conclusion. *The functioning of museums, as social institutions, is realized through the initiation of cultural and educational programs that are aimed at consolidating the efforts of various organizations, structures, educational and cultural institutions, designed to intensify the creative and social activity of various members of the society. At the present stage of the museums' development their important social functions are: the attachment to the historical past and the present (the actualization of the essence of the idea of imitation), the overcoming of moral imperfection in the modern era of dehumanization, the overcoming of the leveling of tastes and judgments, as well as anomie - the crisis of values, the opposition to culture marginalization, assisting the achievement of a fruitful orientation of man, opposing to conformism.*

Key words: *artistic tourism; the social functions of museums; the principles and directions of work with museum visitors of all ages; the traditional and innovative forms of museum work; the museum pedagogy; the museum psychology; the usage of Internet technologies.*

*Одержано редакцією 05.05.2017
Прийнято до публікації 12.05.2017*

УДК 371.13:502 (045)

ЗОРОЧКІНА Тетяна Сергіївна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
початкової освіти, Черкаський національний
університет імені Богдана Хмельницького,
Україна
e-mail: zvezdochcina@gmail.com

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Анотація. *Розглянуто професійну підготовку вчителя в системі педагогічної освіти у Великій Британії. З'ясовано, що ретельний аналіз британської системи педагогічної освіти засвідчує, що вона базується на таких принципах: постійне оновлення професійних знань учителів; надання вчителю можливостей для всебічного вдосконалення; озброєння його науковими методами відбору необхідної інформації. Доведено, що вивчення, аналіз та осмислення процесу формування професіоналізму в умовах педагогічної освіти в Великій Британії в період з кінця ХХ – до початку ХХІ століть представляє велику науково-практичну значущість для вітчизняної системи педагогічної освіти.*

Ключові слова: *професійна підготовка; професіоналізм; педагогічна освіта; принципи; учитель; диверсифікація освітніх моделей; освітні стандарти; зміст освіти; новітні технології; Велика Британія.*